

КОНСТРУКТИВНІ ОЗНАКИ МОВЛЕННЄВОГО ЖАНРУ ПРОГНОЗУ

Ємельянова О. В., канд. філол. н.

Методологічною основою багатьох сучасних жанрових концепцій виступає широковідома теорія мовленнєвих жанрів видатного філософа та літературознавця М.М. Бахтіна [1]. Багато вітчизняних та зарубіжних науковців зосереджують свою увагу на дослідженні мовленнєвих жанрів [3, 4]. У той же час ми звернули увагу на той факт, що вивчення мовленнєвого жанру прогнозу, а саме – фінансового, залишається поза увагою мовознавців, що і обумовлює актуальність даної роботи. Мета дослідження полягає у виділенні конструктивних ознак та особливостей мовленнєвого жанру прогнозу (фінансового).

Слід зазначити, що мовленнєвий жанр прогнозу як політичного, так і фінансового набув значної популярності протягом останніх років. Невпевненість у майбутньому, прагнення випередити можливий негативний розвиток подій, очікування змін на краще спонукає все більше людей звертатися до прогнозу.

Т.В. Шмельова [3] виявила сім ознак, які дозволяють виділяти окремі жанри. Саме за цими ознаками ми виділяємо фінансовий прогноз як жанр.

1) Першою і пріоритетною ознакою дослідниця вважає комунікативну мету. У фінансовому прогнозі вона полягає у повідомленні основних тенденцій фондового, валютного ринків, ринку нерухомості і т.і., а також у наданні певних рекомендацій для різних верст населення стосовно того, як краще розпорядитися своїми заощадженнями, майном.

2) Наступна ознака – це образ автора: авторами серйозних фінансових прогнозів виступають досвідчені фінансисти, експерти, науковці. В той же час досить поширеними і популярними є фінансові астропрогнози, авторами яких є астрологи.

3) Образ адресата представлений аудиторією, на яку орієнтоване видання, що друкує фінансовий прогноз; як правило, це представники ділового кола. Однак, беручи до уваги все більшу зацікавленість пересічних громадян у подібного роду прогнозах, спостерігається орієнтація на адресата-нефахівця.

4) Подійний зміст фінансового прогнозу має футуральну та перфектну перспективу.

5) та 6) Комунікативне минуле та комунікативне майбутнє як дві симетричні ознаки не знаходять прояву у мовленнєвому жанрі прогнозу, оскільки продукування даного мовленнєвого жанру корелює з соціальними, а не мовленнєвими передумовами.

7) Параметр мовного втілення – мовне оформлення мовленнєвого жанру, спосіб, яким він доходить до адресата, реалізується у ряді структурно-семантичних характеристик, що дають нам змогу розглядати жанр фінансового прогнозу як окремий жанр.

Беручи за основу дефініцію мовленнєвого жанру, запропоновану Ф.С. Бацевичем [2, с.160], ми визначаємо мовленнєвий жанр прогнозу, а саме – фінансового як тематично, композиційно й стилістично усталені типи повідомлень – носіїв мовленнєвих актів, що за задумом автора мають на меті представити обґрунтовані судження про можливий стан фінансового ринку майбутнього з можливим наданням рекомендацій чи порад щодо фінансових операцій, маючи за орієнтир конкретну модель адресата.

Аналіз фактичного матеріалу дозволив виокремити особливі лексичні риси фінансового прогнозу:

1) активне використання лексики, що має негативні конотації, а саме прикметників типу:

- *чорний*, пор.: *чорний четвер; чорна п'ятниця*;
- *depressing*, пор.: *A depressing period for property traders will begin from 2009 onward and the country's real estate market will drop more than 50%.*;

- *weak*, пор.: *Weak trend will continue on Friday.*
- 2) найвищого ступеня порівняння прикметника *bad*, пор.: *2009 will be the worst year for the Euro as it will fall more than 12% and could fall to 1,14 against the US Dollar;*
- 3) прикметника *major*, пор.: *major changes, major currencies, major markets. We strongly recommend taking sell position in all major markets late Friday.;*
- 4) фразеологізмів для надання інформації більшої виразності, пор.:
The president of the European Central Bank keeps a close eye on potential risks.

Мовленнєвий жанр фінансового прогнозу характеризується періодичністю. У економіці існує класифікація прогнозів, згідно з якою виокремлюють короткострокові (до 1 року), середньострокові (до 5 років) та довгострокові (більш ніж 5 років) прогнози. З лексичної точки зору фінансовим прогнозам притаманне зазначення часових відрізків, на які зорієнтовано прогноз.

Пор.: *Несмотря на все потрясения 2008г. мировой финансовый кризис начинается 12-13 октября 2009г., с усилением в ноябре и декабре 2009г. Роковое падение акций произойдет 9-11 февраля 2010г. с выходом на поверхность всего масштаба кризиса 26 февраля 2010г. (пятница).*

Today and tomorrow is very crucial for gold, silver and all metals because these are the most positive days.

Спираючись на аналіз досліджуваного матеріалу, нами з'ясовано, що композиційна структура мовленнєвого жанру прогнозу може бути представлена як лише однією частиною, де адресату пропонується судження стосовно можливого стану та тенденцій розвитку фінансового ринку майбутнього, так і двома складовими, де поряд з оглядом майбутньої перспективи надаються рекомендації чи поради щодо поточних чи перспективних фінансових трансакцій.

Аналізуючи фінансовий прогноз, де виокремлюються дві складові, слід зазначити, що перша частина виконує функцію інформування та характеризується певною стилістичною нейтральністю. Для позначення подій майбутнього найбільш уживаними є дієслова майбутнього часу.

Пор.: *Эти дни будут отмечены дальнейшим падением доллара США; произойдет обвал на американском фондовом рынке.*

Soon the European Union will become China's largest export market. There will be a short, medium and long term bear cycle. There will be an alarming gap between supply and demand, and this will result in a global crisis.

У прогнозі можливість здійснення події передається через активне уживання модальних дієслів. Пор.: *могут носить роковой характер; 25 января 2008 года может стать «черной пятницей» для американского фондового рынка. 31 мая 2010 года может стать «черным понедельником».*

Реалізація функції інформування спирається на зв'язок між причиною та наслідком.

Пор.: *It is therefore crucial in the current scenario to have an idea of how the future trend of currencies will unfold. When confidence is lost in currency, all the "good money" flees to other currencies thought to be more secure. No one backs a loser in the high-stakes game of global finance.*

Корпус досліджуваного матеріалу свідчить, що реалізація функції інформування корелює з функцією впливу. Остання реалізується за допомогою:

а) наказового способу:

Пор.: *Don't let complacency lull you to sleep when it comes to world events. Ignore most experts advice about the Dollar because their predictions will be wrong. Buy the US Dollar. Don't buy even when you see lower prices.*

б) модальних дієслів:

Пор.: *China is one of the major creditors that hold this (American) debt. This can work as long as America is the major market for goods made in China. Western economies have a real problem that could lead to some major corrections,*

thus impacting jobs, income and growth in America and Great Britain. You should keep in mind that the overall trend will be weak.

Для мовленнєвого жанру фінансового прогнозу характерним є активне уживання кліше. Автори прогнозів звертаються до мовленнєвих штампів як до найбільш «зручних» знаків для вираження певного мовного змісту, що мають експресивне та образне навантаження.

Пор.: *Возможна небольшая переоценка ценностей, вызванная тем, что маятник может качнуться в другую сторону; будет поставлен новый рекорд обесценивания доллара.*

This is a life time opportunity to sell this currency.

Для більшої виразності автори фінансових прогнозів звертаються до риторичних прийомів мови. Наприклад, активним є уживання як простого, так і синонімічного повтору.

Пор.: *Этот период будет отягощен кризисом ликвидности, кризисом банков, падением мировых цен на нефть, кризисом на рынке недвижимости.*

The Euro will begin giving negative signs from the middle of February, and a bear market will begin from the middle of March.

З метою підсилення експресії синонімічні ряди можуть розташовуватися за принципом зростання певної ознаки. Даний прийом називається градацією. Аналіз матеріалу свідчить, що для мовленнєвого жанру фінансового прогнозу характерним є підсилення негативних ознак.

Пор.: *...системы будь-то фондовый рынок или социальные процессы, теряют равновесие, оказываются в зоне риска, стагнируют и умирают ...*

Синтаксичний паралелізм з однаковими синтаксичними відношеннями між компонентами також характерний для текстів прогнозів.

Пор.: *Именно в этом году деньги утратят привычную ценность, а недвижимость резко обесценится.*

Автори фінансових прогнозів використовують вставні конструкції у значенні додаткових пояснень, зауважень. Дані конструкції, як правило, позбавлені експресії.

Пор.: *There will be some downward trends in between, which is part of the natural pattern, but it will be positive overall.*

Досить часто адресату ставлять питання, які апелюють до його / її фінансових інтересів та вимагають ретельного обмірковування.

Пор.: *Even if you neither had a subprime mortgage nor work in the industry, could this crisis affect you?*

Прагнучи звернути особливу увагу адресата на певну важливу інформацію у тексті фінансового прогнозу автори використовують графічні засоби, а саме: курсив, жирний шрифт.

Пор.: *By 2050, expanding at current rates and adjusted for inflation, the whole medical program is expected to cost \$ 2.6 trillion. That is the size of the entire federal budget today.*

Результати проведеного дослідження свідчать, що мовленнєвий жанр фінансового прогнозу має певні конструктивні ознаки, а саме: комунікативну мету, концепцію автора та адресата, подійний зміст, параметр мовного втілення. Перспективним вважаємо подальше ґрунтовне дослідження мовленнєвого жанру фінансового прогнозу в аспекті комунікативних стратегій, задіяних автором.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М.М. Эстетика словесного творчества / М.М. Бахтин. – М.: Искусство, 1979. – 421 с.
2. Бацевич Ф.С. Основы коммуникативной лингвистики / Ф.С. Бацевич. – К.: Видавничий центр “Академія”, 2004. – 344 с.
3. Шмелева Т.В. Модель речевого жанра / Т.В. Шмелева // Жанры речи: Сборник научных статей. – Саратов: Изд-во ГосУНЦ «Колледж», 1999. – С. 88-98.
4. Яхонтова Т.В. Теорія мовленнєвих жанрів М.М.Бахтіна в сучасному філологічному контексті / Т.В. Яхонтова // Вісник СумДУ. Серія Філологічні науки. – Суми: Вид-во СумДУ. – № 4 (50)’. – 2003. – С.247-251.

5. Рю С.Ю. Мировой финансовый и экономический кризис [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.nekr-hedgfund.ru/index.php?option=com_content&view=article&id=155:2010-02-06-11-14-55&catid=41:2009-12-08-21-40-13&Itemid=82
6. Mahendra Sharma. Dollar Index and Currency trend [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mahendraprophecy.com/>

КОНСТРУКТИВНІ ОЗНАКИ МОВЛЕННЕВОГО ЖАНРУ ПРОГНОЗУ

Стаття присвячена аналізу мовленнєвого жанру фінансового прогнозу. Виокремлено конструктивні ознаки мовленнєвого жанру фінансового прогнозу, а саме: комунікативну мету, концепцію автора та адресата, подійний зміст, параметр мовного втілення. Запропоновано визначення мовленнєвого жанру фінансового прогнозу, а також проаналізовано його структурну організацію.

Ключові слова: мовленнєвий жанр, фінансовий прогноз, адресант, адресат.

КОНСТРУКТИВНЫЕ ПРИЗНАКИ РЕЧЕВОГО ЖАНРА ПРОГНОЗА

Статья посвящена анализу речевого жанра финансового прогноза. Выделяются конструктивные признаки речевого жанра финансового прогноза, а именно: коммуникативная цель, концепция автора и адресата, событийное содержание, параметр языкового воплощения. Предлагается определение речевого жанра финансового прогноза, а также анализ его структурной организации.

Ключевые слова: речевой жанр, финансовый прогноз, адресант, адресат.

CONSTRUCTIVE FEATURES OF THE SPEECH GENRE OF FORECAST

The article deals with the analysis of the speech genre of financial forecast. The constructive features of the speech genre of financial forecast such as: the communicative objective, the author's and addressee's concept, event content, language implementation parameter are pointed out. The definition of the speech

genre of financial forecast and the analysis of its structural organization are offered.

Key words: speech genre, financial forecast, addresser, addressee.

Ємельянова, О.В. Конструктивні ознаки мовленнєвого жанру прогнозу [Текст] / О.В. Ємельянова // Функціональна лінгвістика: збірник наукових робіт. - Симферополь, 2010. – Т. № 1. - С. 213-215.